

УДК 330.341.1:336.22

*Сус Т.Й.**к.е.н., доцент кафедри Фінансів**Прикарпатський національний університет*

СУЧАСНІ МОДЕЛІ ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ

Сьогодні у світі зростає антропогенне і техногенне навантаження на довкілля, що призводить до руйнування агроландшафтів, зменшення біорізноманіття та зниження якості агропродукції в результаті забруднення залишками хімічних засобів захисту рослин та мінеральних добрив, використання ГМО.

Дані негативні тенденції зумовили необхідність вироблення нової стратегії інноваційного розвитку та її фінансового забезпечення. Це, а також зміна клімату в планетарному масштабі, зумовили становлення сучасної парадигми сталого розвитку. Сталий розвиток аграрного сектору поставлений перед дилемою: з однієї сторони-необхідність збереження природного навколишнього середовища та підвищення вимог до якості продуктів харчування, з іншої - зростання чисельності населення у світі зумовлюють необхідність нарощування обсягів виробництва за рахунок усіх наявних ресурсів. За прогнозами науковців до 2050 року попит на продовольство зросте вдвічі, тоді як площа орних земель за оптимістичним прогнозом залишиться незмінною [1].

Проведений аналіз розвитку аграрного виробництва в світі показує, що розвинуті країни підвищують екологічні вимоги до сільгоспвиробництва, фінансують впровадження інновацій та заходи по застосуванню екологічно чистих технологій та фінансово підтримують виробників екологічно чистої сільгосппродукції, впроваджують різноманітні програми підтримки фермерів та розвитку сільських територій. Дані країни, з порівняно незначною площею сільгоспугідь та невеликою розораністю, виділяють значні фінансові ресурси для збереження агроландшафтів та еволюції сільських територій на принципах

сталого розвитку. Значні фінансові ресурси мобілізуються завдяки видам діяльності зі зростаючою віддачею та протекціоністській політиці по відношенню до національного товаровиробника. Особливістю економік розвинутих країн є низька питома вага сільського господарства у ВВП цих країн. Для прикладу в Німеччині цей показник складає близько 1%, Ізраїлі -2.3%, а в Данії-1,3%, що дозволяє їм дотувати сільгоспвиробництво та фінансувати його інноваційний розвиток.

Водночас, країни що розвиваються, з економікою аграрного спрямування та значним земельним банком сільгоспугідь і високою розораністю, використовують в своїй діяльності стратегію інтенсифікації сільгоспвиробництва, що базується на надмірному, часто нерациональному й неконтрольованому застосуванні агрохімікатів, вирощуванні високорентабельних монокультур, нехтуванні сівозмінами з домінантою на видах діяльності зі спадною віддачею. Розширення площ під ГМО культурами, призводить до негативного впливу процесу виробництва на навколишнє природне середовище, втрати біорізноманіття, погіршення якості продуктів харчування та ключового фактора в аграрному виробництві-зниженні родючості та деградації сільгоспугідь, сільської поселенської мережі. Фінансова підтримка інноваційного розвитку аграрного сектору носить фрагментарний характер, використовуються зарубіжні технології та сільськогосподарські машини іноземного виробництва. В силу реалізації сировини та значної волатильності цін на аграрну продукцію, фінансові ресурси є обмеженими і не дозволяють на паритетних умовах з розвинутими країнами фінансувати інноваційний розвиток аграрного сектору.

Ці дві моделі розвитку інноваційної діяльності в аграрному секторі вимагають від світової спільноти скоординованих заходів щодо розв'язання складних проблем водозабезпечення, продовольчої безпеки, боротьби зі зміною клімату, скорочення площ сільськогосподарських земель та їх деградацію при зростаючому попиті на сільгосппродукцію. Вся світова спільнота повинна бути зацікавленою в фінансуванні інновацій, які сприятимуть сталому розвитку не

тільки в розвинутих країнах, а й в бідних країнах аграрної спеціалізації, основна економічна діяльність яких пов'язана з видами діяльності зі спадною віддачею. Даний аспект зумовлює необхідність:

1. створення фонду фінансування інновацій для забезпечення сталого розвитку при Всесвітній сільськогосподарській і продовольчій організації ООН ФАО;
2. розвитку в аграрних країнах видів діяльності зі зростаючою віддачею, в першу чергу переробних підприємств, і відповідно, можливості фінансування агроінновацій та підтримки сільгоспвиробників як з державного так і регіонального бюджету ;
3. підвищення рівня рентабельності сільгоспвиробництва за рахунок трансферу інновацій, зокрема з енергоефективності та екологізації агровиробництва і безкоштовної їх передачі бідним аграрним країнам розвинутими країнами;
4. поступове послаблення протекціоністської політики розвинутими країнами в аграрному секторі.

Україні необхідно зважено підходити до нарощування обсягів сільгоспвиробництва та сприяти фінансово інноваційним процесам, які забезпечуватимуть в першу чергу продовольчу безпеку держави та підвищення родючості ґрунту, збереження навколишнього природного середовища. Важливо в програму реформ аграрного сектору імплементувати стратегію сталого агроекологічного розвитку та здійснювати фінансування інновацій з екологізації та водозабезпечення сільгоспвиробництва, розглядаючи їх як найперспективніші інвестиції поряд з інвестиціями в людський капітал.

Список використаних джерел:

1. FAO's work on agricultural innovation. Sowing the seeds of transformation to achieve the SDGs. (2018). FAO. Retrieved from <https://www.fao.org/3/CA2460EN/ca2460en.pdf>.
2. Лузан Ю.Я. Формування наукової парадигми сучасного розвитку аграрного сектору України .*Економіка АПК*.2011.№7.С.22-30.